

Referat

Sak: Norsk NBM referansegruppe

Møtedato/sted:
06.02.2023/ Nydalen

Deltakere:
Cato Larsen, Kristin Rasdal (Teams), Bård Mageli (Teams), Jakob Boye Løland Ørbæk, Kjerstin Dahl Viggen, Jan Olav Bjørkøy (for Øystein Bosdal Andreassen), Bengt Jostein Haugnes

Statnett: Eivind Lindeberg, Nina Wahl Gunderson, Lill Sandvik, Cecilie Seem, Anders Moe, Kristian Wang Høyem, Teije Meijer

Andre: Geir Dvergastein og Hanna Blomfelt (Nord Pool), Zeynep Alpman and David Assad (EPEX)

Fraværende: Arvid Bekjorden, Frode Baasland, Stian Henriksen, Alexander Kellerer

Ansvarlig/adm. enhet:

Kopi til:
Alle deltagere. Kopi legges på Statnett.no

Vår referanse:

Neste møte:
30.05.2023

Dato:
06.02.2023

Aksjonspunkter

#	Aksjon	Hvem	Når
1.	Organiser workshop i tråd med innspillene under, særlig egen bolk der Statnett svarer ut problemstillingene reist i første workshop	Lars	31. mai
2.	Sjekk hvor mye mFRR er aktivert internt i Tyskland. Det virker som det kun er CEPS som har levert inn behov.	Lars	asap
3.	Gi tilbakemelding på om 30. mai eller 1. juni passer best for neste referansegruppemøte	Alle	asap
4.			
5.			
6.			

Referat

#	Tid	Sak	Ansvarlig
1.	09:30 – 09:40	Velkommen, agenda, referat fra sist møte Da det var både nye og gjester tok vi en kjapp presentasjonsrunde Agenda og referat godkjent.	Lars Olav Fosse
2.	09:40 – 10:00	Evaluering mFRR EAM workshop Flere ønsket litt flere svar fra Statnett i neste workshop. Det bør derfor være en egen bolk der Statnett går igjennom problemstillingene fra sist og komme med svar. Neste gang er aktørene kanskje kommet enda lenger – muligens litt tidlig første gangen for enkelte. Jakob nevnte at tilbakemeldingene fra de diskusjonene med mer tekniske problemstillingene var at ikke alle nødvendigvis hadde riktig kompetanse. Det kan kanskje være lurt å bruke enda mer tid på å få rett personer til rett workshop. Det var fint med en oppsummering til slutt. Også i neste workshop 31. mai kan det være fint om aktørene har mulighet å sende inn nye problemstillinger, men viktigere å få svar på de problemstillingene som ble tatt opp 19. januar. Eivind foreslo at vi kan be om et forberedt innlegg fra et par aktører på endringene som følge av re-planleggingen. Vi kan åpne for andre NBM tema, men mFRR EAM og interaksjon med andre ting er det sentrale. Kjerstin fortalte at flere av hennes kolleger satte pris på oppsummering på Teams, og foreslo at dette ble gjort også ved neste workshop.	Lars Olav Fosse
3.	10:00 – 10:05	Status re-planlegging mFRR EAM og NBM Elisabeth Østreng gav en kort orientering om arbeidet med re-planlegging av mFRR EAM og programmet. Vi går nå grundig til verks for så se hvordan vi kan minimere omfanget av mFRR EAM slik at vi kan sette markedet i drift så tidlig som mulig. Målet er at TSOene kan komme med mer informasjon i slutten av 1. kvartal. Det vil skje i forbindelse med et nordisk referansegruppemøte.	Elisabeth Østreng

#	Tid	Sak	Ansvarlig
4.	10:05 – 10:30	<p>Fallback mFRR EAM – to problemstillinger</p> <p>Eivind presenterte underlaget.</p> <p>Videreføring av systemreguleringer ved kommunikasjonsfeil:</p> <p>Cato påpekte at aktørene ikke ser om det er en systemregulering – vi må vite om det om vi skal videreføre dem ved kommunikasjonsfeil.</p> <p>Bengt spurte om det mulig å opprettholde alle reguleringer, også balanse?</p> <p>Eivind forklarte at aktivering for balanse er det enklere å håndtere via noen store aktører, men for systemreguleringer der lokasjon er viktig, kan det være en løsning.</p> <p>Aktørene må da utviklet et system for å skille siden man ikke sitter på denne informasjonen i dag, poengterte Jakob. Det hadde vært enklere dersom vi kunne beholde alle aktiveringer. Det er også en problemstilling dersom det er et startbud som avstilles som man egentlig trenger.</p> <p>Eivind la til at det også er en problemstilling knyttet til forpliktelser mot utlandet. Det er ikke gitt at vi kun skal beholde systemreguleringer. Han understreket også at dette gjelder dersom kommunikasjon mellom Statnett og alle aktører svikter. Det er enklere å håndtere dersom det kun er en aktør det gjelder. Telefon vil fremdeles være en løsning i fallback. Da er det også viktig at Statnett kan lage avtaler som varer lenger enn et kvarter.</p> <p>Dette innebærer også at innføringen av attributtet for direkteaktivering utsettes. Siden prosessen blir manuell, vil det bli krevende å følge merit order.</p> <p>Bengt påpekte at en slik manuell prosess vil kreve mer øving, men vil også gjøre at man blir bedre trent dersom kommunikasjonen faller ut.</p> <p>Eivind forklarte at Statnett trolig må inngå noen nye avtaler for reserver til direkteaktivering slik at vi kan håndtere dette.</p> <p>Kjerstin la til at vi da vil ha et nytt marked for direkteaktivering.</p> <p>Eivind oppsummerte at å skille på system og balanseaktivering ikke er trivielt for elektronisk bestillinger, og at vi må lage løsninger som gjør at vi ikke får alt for kompleks håndtering. Er også masse markeds- og prisingsspørsmål vi må finne ut av.</p> <p>Jakob spurte om det en løsning at Statnett anskaffer enda mer aFRR.</p>	Eivind Lindeberg

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		Utfordringen med det er at så lenge vi har aFRR basert på frekvens, så vil det skape mye flyt i nettet ved store hendelser.	
5.	10:30 – 10:45	<p>Erfaringer fra transisjon</p> <p>Nina presentert underlaget. Transisjonsfasen er en faktisk produksjonssetting i mFRR EAM. Å og Entelios har gått over til nytt format. Statnett er litt bekymret for fremdriften og at det er mye feil, men vi håper å komme i havn og vil ikke endre deadline for kompensasjon.</p> <p>Da SFE utvikler en egen løsning og har løsning fra systemleverandør som backup, spurte Bengt om det mulig med dobbelt opp med testing, både egenutviklet løsning og fra systemleverandør. Nina svarte bekreftende på det, og at det da må avtales med testkoordinator hos Statnett.</p>	Nina Wahl Gunderson
6.	10:45 – 11:45	<p>Ubalanseprising</p> <p>Cecilie presenterte underlaget. Presentasjonen skal vises på et åpent nordisk webinar onsdag 8.mars. Mye er presentert i den nordiske referansegruppa.</p> <p>Statnett ønsker å få tilbakemelding på hva medlemmene har oppfattet rundt design-utfordringene ved overgang til MARI og PICASSO.</p> <p>Implementeringen av én-prismodellen var det enkle steget i harmoniseringen av ubalanseprisingen. Nå får vi en mer sekvensiell balansering med flere produkter med egne priser.</p> <p>I MARI blir direkteaktivering utført per innmeldt behov fra TSOene, dvs. at direkteaktiveringsbehov ikke blir nettet. Prisen for direkteaktivering blir satt per kvarter for alle løste behov.</p> <p>Fordi vi har delt opp i budområder, vil overgang til det å sette dominerende retning per budområde kunne ha stor innvirkning.</p> <p>Value of Avoided Activation skal brukes som ubalansepris dersom du ikke har en aktiveringspris for din retning. Det vil kunne skje om etterspørselen til TSOen er fullt nettet i hele avregningsperioden.</p> <p>Tre ulike hovedmodeller for ubalanseprising vurderes (forklart for oppregulering under):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Max/min tilnærming der ubalanseprisen vil være max av alle aFRR og mFRR priser i avregningsperioden. 2. Kombinert tilnærming der ubalanseprisen vil være max av mFRR planlagt aktivering, mFRR direkteaktivering og volumvektet pris for aFRR i avregningsperioden. 	Cecilie Seem

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>3. Volumvektet tilnærming der ubalanseprisen beregnes basert på et volumvektet snitt av alle FRR priser i avregningsperioden.</p> <p>Volumvektet snitt vil akkurat dekke kostnad for dominerende retning, mens max/min vil gi mest inntekt til TSOen. I Norden diskuteres nå både modellen med kombinert tilnærming der aFRR er dempet noe og volumvektet snitt. Det er ikke noe legalt krav om at de nordiske landene velger samme modell fremover.</p> <p>Jan Olav poengterte at det må være en balanse mellom å unngå de mest ekstreme prisene og å få til et tilstrekkelig incentiv til å planlegge seg i balanse.</p> <p>Bård uttrykte bekymring for at det kunne gi stor belastning for eSett som skal beregne sikkerhet dersom ubalanseprisen vil variere så mye, og at modellen for beregning av sikkerhet bør vurderes.</p> <p>Cecilie var enig i at dette kunne være en problemstilling. Et volumvektet snitt vil dempe, men en kombinert løsning vil gi større utslag.</p> <p>Bård foreslo å moderere sikkerhetskravet slik at ubalanseprisen ikke slår rett inn i sikkerhetsstillelsen. Motsatt kan det føre til at en del aktører ikke ønsker å være BRP. Samtidig, dersom man velger en tjenesteleverandør, vil flere aktører under denne bli nettet.</p>	
7.	11:45 – 12:30	Lunsj	
8.	12:30 – 12:50	<p>Erfaringer fra drift av MARI og PICASSO</p> <p>Lars og Teije presenterte temaet. Lars sjekker hvor mye som er aktivert internt i Tyskland da det virker som i eksemplene at det kun er CEPS som har levert inn behov.</p>	Lars Olav Fosse og Teije Meijer
9.	12:50 – 14:20	<p>15 min MTU in the energy markets</p> <p>EPEX SPOT:</p> <p>David Assad og Zeynep Alman presenterte.</p> <p>Etter hvert som flere markeder har åpnet for 15 og 30 min produkter, har volumene økt markant.</p> <p>Nord Pool:</p> <p>Hanna Blomfelt presenterte.</p> <p>Spørsmål og svar:</p>	Geir Dvergastein og Hanna Blomfelt (Nord Pool), Zeynep Alpman, David Assad (EPEX)

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Det ble presisert fra børsene at i arbeidet med å forbedre ytelsen for Euphemia, var linkede bud og eksklusive bud som brukes mye i Norden, ikke høyt på lista over det som vurderes kuttet.</p> <p>Bengt ba om en oppklaring ang 15/60 min i intradag kontinuerlig handel fra 22. mai</p> <p>I øvrige nordiske land vil børsene tilby 15 minutters handel internt i budområdene. Mellom budområder, også internt i Sverige og Danmark, vil det kun være 60 minutters produkter. I IDA kan det ikke være cross-matching i et budområde, så det må enten være 15 eller 60 min produkter.</p> <p>Medlemmene i referansegruppa understreket at det var viktig at IDA var på 60 min inntil Norden samlet var klare til å gå over til 15 minutters produkter.</p> <p>Referansegruppa ønsket å invitere børsene en gang til når tidsplanen er litt klarere.</p>	
10.	14:20 – 14:50	<p>Ramping Anders Moe presenterte underlaget.</p> <p>Bengt spurte om det er planer om å innføre andre nye restriksjoner på ramping av produksjon, men det er ikke aktuelt. Han spurte også om regulatorene skyggehøring var hensyntatt i det forslaget som ble lagt ut for høring til aktørene, og det var det.</p> <p>Hanna spurte hva som kreves for å legge ytterligere begrensninger utover 30 MW/min for enkelte kabler. Anders svarte at det må dokumenteres iht. regelverket. Årsaken er at noen av kablene er eldre og ikke i stand til å håndtere de foreslåtte ramping-restriksjonene.</p>	Anders Moe
11.	14:50 – 15:00	<p>AOB Neste møte er 5. juni. mFRR EAM workshop 31. mai – skal vi flytte referansegruppemøtet? Det ble besluttet å flytte møtet til dagen før eller dagen etter workshopen. Alle medlemmene ble bedt om å respondere på hvilken dag som passet best.</p> <p>Kort orientering om TSOenes innspill til Kommissjonens høring om reform av energimarkedene: ENTSO-E vil sende et høringsinnspill på vegne av alle TSOene. Imidlertid oppfordres det til å sende inn et høringsinnspill fra hver TSO. De nordiske TSOene har koordinert sine posisjoner og vil sende inn innspill som på noen punkter er tydeligere enn det felles høringsinnspillet fra ENTSO-E.</p>	